

Ramsaltet koldkrigsnostalgi

Af [MARTIN SKOVHUS](#)

Angelina Jolie optræder som kvindeligt modsvar til James Bond i Phillip Noyces *Salt*. Filmens plot genopliver den gammeldags agentfilm og mindes med nostalgi den kolde krig og atomtruslen, mens den audiovisuelle stil markerer sig med moderne råhed og masser af action. Som tilskuer bliver man holdt hen til det sidste: 'Who is Salt?'

Op til premieren på Phillip Noyces *Salt* har en stor del af fokus været på hovedrolleindehaveren Angelina Jolie. Ikke kun fordi hun spiller titelrollen som Evelyn Salt, og for en gangs skyld heller ikke på grund af hendes celebre ægteskab eller omdømme som én af verdens mest sexede kvinder. Derimod har det skabt en del omtale, at manuskriptet oprindeligt blev skrevet til Tom Cruise men skrevet om til Jolie da Cruise sprang fra.

Filmen kom ganske belejligt for Jolie, der op til optagelserne til James Bond-filmatiseringen *Casino Royale* (Martin Campbell, 2006) afslog rollen som Bond-baben Vesper Lynd med en halvt spøgfuld bemærkning om, at hun hellere ville være Bond end babe. I *Salt* kommer hun tæt på den ambition: manuskriptet benytter sig af en lang række konventioner fra de klassiske, gamle Bond-film, mens den filmiske form lægger sig tæt op ad de seneste film i serien, *Casino Royale* og *Quantum of Solace* (Marc Forster, 2008), hvor den nye Bond, Daniel Craig, og den mere rå audiovisuelle stil gav en kærkommen adrenalinindsprøjtning til den hensygnende Bond-serie. Som agenten Evelyn Salt er Jolie milevidt fra den forførende femme fatale-type, det ofte tilfalder kvinder at spille i agentfilm. Det ville være en overdrivelse at betegne *Salt* som et kønspolitisk statement, men det er dog værd at bemærke, at hovedpersonen i alle henseender – på nær fysikken – er portrætteret som en traditionel mandlig actionhelt: rå, aggressiv og totalt hensynsløs, når det gælder sin egen overlevelse.

Farlige hemmeligheder

I filmens prolog, et flashback til to år før filmens nutidslag, befinder vi os i Nordkorea. På et nøgent, beskidt fængselsgulv ligger den afklædte, gennemtævede Evelyn Salt bundet på hænder og fødder. Hun bliver forhørt – eller snarere torteret – af en gruppe nordkoreanske militærfolk (fig. 1).

Det eneste de får ud af Salt er imidlertid hendes messende "I'm *not* a spy, I'm *not* a spy..." Heldigvis for Salt har hun en særdeles hengiven og vedholdende kæreste, araknologen Mike (August Diehl), og det lykkes ham, ved at lægge pres på Salts foresatte Ted Winter (Liev Schreiber), at få hende udleveret til USA.

Da vi møder parret Mike og Evelyn to år senere, ånder alt fred og idyl i deres hyggelige lejlighed i Washington D.C. Der er frisk kaffe på kanden, Mike er dybt engageret i et forskningsprojekt, og i en kurv på køkkengulvet ligger parrets lille hund. Kun en plakat på køkkenvæggen med teksten "The Secret Lives of Insects" giver et lille hint til tilskueren om, at ikke alt er hvad det ser ud til at være (fig. 2).

Gamle hemmeligheder og fortrængninger lurer under overfladen, og de kan smadre idyllen i løbet af et øjeblik.

At intet er hvad det giver sig ud for at være billedliggøres af Salts arbejdsplads: den er at finde i en bygning som skilter med at huse 'Rink Petroleum', men i virkeligheden er den en afdeling af CIA med speciale i amerikansk-russiske relationer.

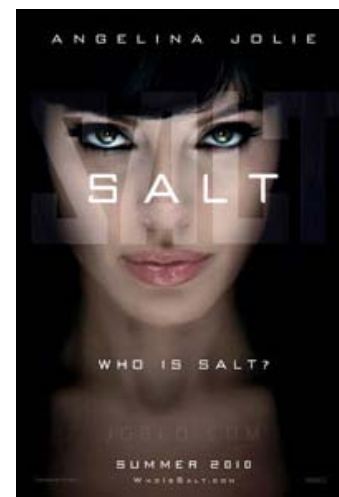

Fig. 1: Salt torteres i filmens prolog i Nordkorea.

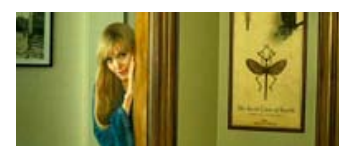

Fig. 2: Bemærk plakatteksten: "The Secret Lives of Insects". Hemmelighederne lurer under overfladen.

Da det er tæt på fyraften og Salt skal til at tage hjem, kommer en mystisk russer, Vassily Orlov (Daniel Olbrychski), anstigende og påstår, at han ligger inde med information der kan blive afgørende for forholdet mellem USA og Rusland – og i sidste ende verdens sikkerhed: nogen har planer om at likvidere Ruslands præsident under den forestående begravelse af USA's vicepræsident.

Salt får modvilligt til opgave at afhøre Orlov, men afhøringen tager en uventet drejning da han hævder, at attentatet vil blive foretaget af en russisk dobbeltagent ved navn – Evelyn Salt.

Da Salt rent faktisk har boet i Rusland som barn og taler flydende russisk, er hun ikke fuldstændig udenfor mistanke. Winter forsvarer hende og mener, at anklagerne imod hende er grundløse, mens den nidkære Peabody (Chiwetel Ejiofor) er langt mindre overbevist om hendes uskyld og klar til at tilbageholde hende. Salt bestyrker mistanken mod sig selv da hun flygter over hals og hoved – angiveligt fordi hun ved, at hendes mand er i overhængende fare. Flugten sparker gang i en time og tyve minutters intens action, spækket med stunts og eskalerende *plot-twists*.

Salts flugt hensætter også publikum i tvivl og forvirring, og resten af filmen sidder vi med et stort, presserende spørgsmål, det spørgsmål der udgør filmens *tagline*: Who is Salt?

I stor stil

Det bærende element i *Salt* er de hæsblæsende actionscener, hvor Salt det ene øjeblik er på flugt, det næste indædt jager sine fjender. Der er spektakulære scenarier i overflod, som når Salt i desperat flugt kaster sig ud fra en bro, lander på taget af en kørende lastbil og springer videre til taget af den næste (fig. 3).

Angelina Jolie er tydeligvis toptunet og kører filmen igennem i højeste gear, hvad enten hun optræder i asiatisk kampsports-stil eller excellerer i et rigt arsenal af slag-, stik-, skydevåben og granater. Alle actionsekvenser er koreograferet ned til mindste detalje og virker både voldsomme og overbevisende. Og fordi filmen er så meget lagt an på fysisk action gør det knap så meget, at karakterernes psykologi i Phillip Noyces instruktion fremstår forholdsvis flad og unuanceret.

Filmens *director of photography*, Robert Elswit, mest kendt for sit samarbejde med instruktøren Paul Thomas Anderson, har skiftet palet til lejligheden og holder primært billederne i kølige blålige og grålige farvetoner, hvilket giver et godt modspil til den kulørte handling (fig. 4).

Den afdæmpede farveholdning og de mange stunts lægger sig i kølvandet af de seneste James Bond-film og tegner en skarp og nødvendig kontrast til halvfemsernes glittede CGI-fetichisme, hvor de fleste sekvenser var så demonstrativt lækre, at det hele endte i klinisk ligegyldighed.

Samtidig er både kameraarbejdet og klipningen yderst livlige. Mange forskellige teknikker anvendes til at formidle plottets spændingsniveau til billedsiden: Varierende beskæringer med mange close ups, vekslen mellem tracking shots og håndholdt kamera, slow motion, parallelklipping etc.

Selv om den visuelle stil generelt er temmelig rå og frenetisk, er den på ingen måde iøjnefaldende. Tværtimod, funktionen er netop at manipulere publikum ind i den fysiske og mentale tilstand, filmen sigter imod. Indlevelse, ikke distance, er stilens overordnede hensigt, og midlerne svarer nøje overens med det, David Bordwell kalder *intensified continuity*. Med fokus på klippertype, billedbeskæringer, kamerafokus og kamerabevægelser skitserede Bordwell for nogle år siden denne 'nye', intense visuelle form som en naturlig videreudvikling af den klassiske Hollywood-stil. I *Salt* fungerer billedsiden nøjagtig sådan: den er ikke på nogen måde innovativ men effektiv og helt i tråd med filmens hensigter. De mest iøjnefaldende øjeblikke er faktisk når der i et uventet øjeblik forekommer et nydeligt, symmetrisk *establishing shot* midt i virvaret af hastige klip og kamerabevægelser (fig. 5).

Billedsiden fungerer således upåklageligt, men filmens sound design er mindst lige så imponerende. *Salt* er ikke sprunget på 3D-bølgen der skyller ind over os for tiden, men filmen udnytter Dolby Digital-systemet så overbevisende, at lyden selv forekommer tredimensionel og nærmest taktil. I de hæsblæsende forfølgelsesscener er man omgivet af hvinende dæk, insisterende sirener og helikopterrotorer der næsten får én til at dukke hovedet. Men det allermest tilfredsstillende er filmens adskillige eksplosioner, der ikke er rutinemæssige fremvisninger af pyroteknik, men snarere dybe, implosioner der

Fig. 3: Salt på spektakulær flugt.

Fig. 4: Billedsiden er præget af kølige farvetoner.

Fig. 5: Det visuelle virvar brydes af uventede, symmetrisk billedkompositioner.

rammer kroppen – vel at mærke uden, at man føler trommehinderne ryste i frygten for tinnitus. James Newton Howards score fungerer også hensigtsmæssigt, men er dog en anelse for pompøst og computerspilsinspireret til filmens dystre visuelle stil. Det ændrer dog ikke ved det overordnede indtryk af *Salt* som en stilistisk overbevisende og gennemprofessionel produktion.

The name's Salt

Salt er gedigen action og spændende agentdrama, og selvom den ikke kommer til at forandre filmmediet er det dog velkomment, at den skaber en hovedperson der utvivlsomt er kvinde, men samtidig uden de servile personlighedstræk som kvindelige figurer i action- og agentfilm ofte er udstyret med. Selv udtaler Jolie i et interview:

In so many spy films women are femme fatales and we wanted to avoid that. My character doesn't use her sexuality to get anything [...] I think when people write things for women - at least with the films I've done in the past, such as *Tomb Raider* - they're not serious. They're not raw. They're not hard. So when we wanted a real female action hero, we looked towards something that wasn't written for a woman.

I flot og overbevisende audiovisuel stil lykkes det *Salt* at positionere Angelina Jolie som et værdigt kvindeligt modstykke til James Bond (fig. 6).

Det lykkes også filmen på godt og ondt at genskabe den paranoia og følelse af at være på gyngende grund, som karakteriserer de bedste Bond-film. Og i klassisk stil er de store temaer på dagsordenen: krig og fred, had og kærlighed, hævn og loyalitet. Med prologen i Nordkorea får man umiddelbart den opfattelse, at *Salt* har til hensigt at kommentere på aktuelle storpolitiske konflikter. Det viser sig dog hurtigt at enhver lighed med virkeligheden er fuldkommen utilsigtet. Filmens manuskript er et fabulerende og fantastisk stykke koldkrigsnostalgi, konspirationsteorierne står i kø og undervejs får vi blandt andet afsløret baggrunden for attentatet på John F. Kennedy. Og i klassisk James Bond-stil lurer en tredje verdenskrig lige om hjørnet.

Som tilskuer kastes man rundt mellem stadig mere utrolige postulater, uhørte konspirationer og uhyrlige afsløringer mens maskerne falder – både i overført og bogstavelig forstand. Det er alt sammen meget langt ude og fuldkommen utroværdigt, men man er glimrende underholdt – hvis man formår at tage det hele med et gran salt.

Fig. 6: Angelina Jolie som kvindeligt modstykke til James Bond.

Fakta

Bordwell, David: "Intensified Continuity – Visual Style in Contemporary American Film", *Film Quarterly*, 2002, Vol. 55, pp. 16-28.

[Artikel i Mail Online](#) (sidst besøgt den 10. september 2010).

[Udskriv denne artikel](#)

[Gem/åben denne artikel som PDF](#)

[Gem/åben hele nummeret som PDF](#)